

Asia: VN/32678/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi rakennustyön turvallisuudesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Senaatti-kiinteistöt ja Puolustuskiinteistöt kiittävät annetusta mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa. Lausunto on laadittu yhteistyössä Puolustuskiinteistöjen ja Senaatti-kiinteistöjen asiantuntijoiden kanssa. Jatkossa lausunnossa viitataan Senaatti-kiinteistöihin ja Puolustuskiinteistöihin yhdessä Senaattina.

Yleistä

Asetusluonnoksessa on useita myönteisiä elementtejä, joista erityisesti pääsuunnittelijan roolin ja vastuiden korostaminen työturvallisuuden huomioimisessa suunnitteluvaiheessa on tervetullut ja tarkoituksenmukainen täsmennys. Asetusluonnoksen 4 §:n 2 momentti velvoittaa rakennuttajan ja pääsuunnittelijan yhdessä huolehtimaan, että työturvallisuus otetaan huomioon rakennushankkeen suunnittelussa ja valmistelussa. Tämä korostaa pääsuunnittelijan merkitystä työturvallisuuteen liittyvän suunnittelukokonaisuuden koordinoinnissa ja eri suunnitelmien yhteensovittamisessa. On tärkeää, että pääsuunnittelija huolehtii työturvallisuusnäkökulmien toteutumisesta läpi koko suunnitteluprosessin. Suunnitteluvaiheen merkityksen vahvistaminen tukee rakennushankkeiden työturvallisuuden kokonaisvaltaista kehittämistä ja vastuiden selkeyttämistä. Tämä uudistus tulisi huomioida myös aikanaan uusittavassa pääsuunnittelijan tehtäväluettelossa, jotta velvoitteet siirtyvät osaksi vakiintuneita toimintamalleja.

Kannatamme uudistusta, jossa tietyt kirjalliset suunnittelovelvoitteet ulotetaan koskemaan myös yhden työnantajan työmaita, jos työhön liittyy asetuksen liitteessä 2 määriteltäviä erityisiä vaaroja, kuten suuri putoamis- tai sortumavaara. Tällöin työnantajan on laadittava kirjallinen turvallisuussuunnitelma ja alueenkäyttösuunnitelma. Tämä parantaa työturvallisuutta erityisesti omakoti- ja muilla kertarakennuttajien työmailla, joilla turvallisuuden hallinta on perinteisesti ollut heikommin varmistettu ja riskit esimerkiksi vesikaton uusimistyössä ovat suuret.

Asetuksessa olisi lisäksi tärkeää kiinnittää laajemmin huomiota sääolosuhteiden vaikutuksiin työturvallisuudelle. Vaikka aihe tuodaan esiin asetuksen muistiossa, se ei näy samalla painoarvolla varsinaisissa pykälissä. Sääolosuhteet muodostavat käytännössä keskeisen riskitekijän esimerkiksi elementtien asennuksessa ja purkutöissä. Näin ollen olisi perusteltua sisällyttää sääolosuhteiden huomioiminen nimenomaisesti esimerkiksi 40 §:n elementtien asennussuunnitelman sekä 47 §:n purkutyösuunnitelman sisältövaatimuksiin.

Lisäksi kemikaaliturvallisuus on asetusluonnoksessa varsin niukasti käsitelty verrattuna työturvallisuuslain vaatimuksiin. Rakennustyömailla käytetään ja syntyy monenlaisia kemiallisia tekijöitä, joiden hallinta edellyttää selkeitä ja johdonmukaisia säädöksiä. Asetusluonnoksessa kemikaaleihin liittyvä sääntely painottuu pääasiassa Liitteeseen 2, mikä ei kaikilta osin vastaa työturvallisuuslain mukaista velvoitetasoa. Kemikaaliturvallisuutta olisi syytä vahvistaa esimerkiksi tarkentamalla kemiallisten vaarojen arviointiin, torjuntatoimenpiteisiin ja tiedonantovelvollisuuteen liittyviä velvoitteita.

Yleisenä huomiona toteamme, että asetuksen jatkovalmistelussa tulisi vielä vahvemmin pyrkiä huomioimaan talonrakentamisen ja infrarakentamisen erot. Nämä rakentamisen alat poikkeavat toisistaan merkittävästi sekä toimintatavoiltaan että riskiprofiileiltaan, ja erot näkyvät konkreettisesti myös työturvallisuuden toteuttamisessa. Sääntely, joka soveltuu hyvin talonrakentamiseen, ei välttämättä kata infrarakentamisen erityisiä työmenetelmiä, olosuhdevaikutuksia ja riskejä – eikä päinvastoin. Erot olisi siksi syytä tunnistaa selkeämmin myös asetustekstissä.

2 § Määritelmät

Senaatti ehdottaa, että 4-kohdan määritelmään ”turvallisuuskoordinaattorilla rakennuttajan yhteiselle rakennustyömaalle nimeämää rakennuttamistehtävistä vastaavaa edustajaa” lisätään perään täsmennys ”joka toimii rakennuttajan edustajana työturvallisuusasioissa” tai muu vastaava maininta, joka korostaa sitä, että henkilö edustaa rakennuttajaa nimenomaan työturvallisuusasioissa.

Lisäyksen tarkoituksena on selkeyttää turvallisuuskoordinaattorin roolia ja vähentää tulkinnanvaraa siitä, missä asioissa hän edustaa rakennuttajaa. Se korostaa, että koordinaattorin tehtävä liittyy nimenomaan rakennuttajan työturvallisuusvelvoitteiden toteuttamiseen, ei yleiseen projektinhallintaan. Tämä vahvistaa vastuiden kohdentumista, parantaa toimivaltuuksien selkeyttä työmaalla ja tukee rakennuttajan velvollisuuksien asianmukaista hoitamista yhteisellä työmaalla.

23 § Valaistus

Valaisimet on asennettava siten, että ne eivät aiheuta vaaraa työntekijöiden turvallisuudelle. Käytännön työmaahavaintojen perusteella olisi kuitenkin tarpeen täsmentää säännöstä erityisesti tilapäisvalaistuksessa käytettävien LED nauhavalaisimien osalta.

Rakennustyömailla on esiintynyt useita tapauksia, joissa työntekijät ovat saaneet sähköiskuja huolimattomasti katkaistuista, vaurioituneista tai väärin suojatuista LED nauhoista. Nauhamaiset valaisimet ovat yleistyneet niiden helpon asennettavuuden vuoksi, mutta ne ovat rakenteeltaan alttiimpia mekaanisille vaurioille kuin perinteiset työmaavalaisimet. Kun nauha katkeaa tai sen pintasuojus rikkoutuu, jännitteiset osat voivat jäädä paljaksi ja aiheuttaa välittömän sähkötapaturmariskin.

Käytännön työmailla havaitaan lisäksi, että jatkojohtojen toteutuksissa esiintyy usein epäasianmukaisia ja turvallisuusvaatimuksia täyttämättömiä ratkaisuja. Tällaiset epästandardit, puutteellisesti suojatut tai kuormitukseltaan väärin mitoitetut kytkennät lisäävät sekä sähköiskun että kompastumisen vaaraa, ja niiden yhdistäminen herkästi vaurioituviin LED nauhoihin korostaa riskiä.

Jotta asetuksen tavoite työntekijöiden turvallisuuden varmistamisesta toteutuisi, Senaatti ehdottaa pykälään lisättäväksi nimenomainen maininta tilapäisvalaistuksen rakenteellisista vaatimuksista. Esimerkiksi seuraavanlainen täsmennys voisi olla hyödyllinen:

- tilapäisvalaistuksessa käytettävien valaisimien tulee olla mekaanisesti kestäviä ja tarkoitettu työmaaolosuhteisiin
- LED nauhavalaisimien käyttö tulee sallia vain, jos ne ovat valmistajan ilmoituksen mukaan soveltuvia työmaaympäristöön ja niiden päät sekä liitoskohdat on suojattu siten, ettei jännitteisiä osia voi altistua
- vaurioituneet tai katkenneet nauhat on poistettava käytöstä välittömästi

Tällainen täsmennys selkeyttäisi velvoitteita ja saattaisi vähentää työmailla esiintyviä sähkötapaturmia ilman, että se rajoittaisi tarkoituksenmukaisten valaistusratkaisujen käyttöä.

30 § Rakennustyössä käytettävät tikkaat

Ehdotettu muutos, jossa askelmatikkaan lisävarustevaatimusten raja lasketaan kahdesta metristä 1,5 metriin, on käytännön työmaatoiminnan näkökulmasta varsin tiukka ja vaikeasti valvottava. Työskentelykorkeudet vaihtelevat jatkuvasti työn edetessä, ja 1,5 metrin rajan tarkka seuraaminen aiheuttaa tulkinnanvaraa sekä lisää hallinnollista kuormitusta.

Monissa lyhytkestoisissa työvaiheissa askelmatikkaan käyttö on edelleen tarkoituksenmukaisin ja turvallinen ratkaisu, kunhan tikkaat ovat hyväkuntoiset ja oikein käytetyt. Liian matalalle asetettu lisävarustevaatus voi johtaa siihen, että työntekijät pyrkivät välttämään tikkaiden käyttöä tilanteissa, joissa ne olisivat turvallisin vaihtoehto, tai että työmailla syntyy epäselvyyttä siitä, milloin lisäsuojauksia edellytetään.

Senaatti ehdottaa harkittavaksi, että raja-arvo säilytetään lähempänä nykyistä kahden metrin tasoa tai että asetukseen lisätään joustoa, joka huomioi työn luonteen, keston ja riskitason. Tavoitteena tulisi olla selkeä, valvottava ja käytännön työtilanteisiin soveltuva sääntely, joka parantaa turvallisuutta ilman tarpeetonta monimutkaisuutta.

32 § Vaarojen arviointi kaivuutyössä

Pykälä luettelee kattavasti kaivuutyön vaaratekijöitä, mutta siitä puuttuu nimenomainen vaatimus kaivantosuunnitelman laatimisesta. Käytännössä kaivantosuunnitelma on keskeinen työkalu kaivantojen turvallisuuden varmistamisessa, erityisesti silloin kun kaivanto on syvä, maaperä on haastava tai työskentelyolosuhteet muuttuvat työn aikana. Suunnitelman puuttuminen asetustasolta voi johtaa siihen, että sen laatiminen jää tulkinnanvaraiseksi tai vaihtelevaksi eri työmailla. Senaatti ehdottaa, että pykälään lisätään velvoite laatia kaivantosuunnitelma silloin, kun kaivannon syvyys, maaperäolosuhteet tai muut riskitekijät sitä edellyttävät.

Lisäksi pykälä ei käsittele kaivantojen merkitsemistä ja aitaamista, vaikka kaivantoihin liittyy merkittävä putoamisriski myös ulkopuolisille henkilöille, kuten jalankulkijoille, työmaan vierailijoille ja alueella liikkuville ajoneuvoille. Kaivantojen asianmukainen merkitseminen, aitaaminen ja kulkureittien ohjaaminen ovat olennainen osa kokonaisvaltaista riskienhallintaa. Senaatti ehdottaa, että pykälään lisätään vaatimus kaivantojen selkeästä merkitsemisestä ja suojaamisesta siten, että myös ulkopuoliset henkilöt on huomioitu.

40 § Elementtien asennussuunnitelma

Senaatti ehdottaa, että pykälään lisätään nimenomainen vaatimus sääolosuhteiden huomioimisesta elementtien asennussuunnitelmassa. Elementtiasennus on erityisen altis puuskittaiselle tuulelle ja pakkasolosuhteille, jotka voivat vaikuttaa sekä nostotyön turvallisuuteen että elementtien käsittelyyn ja kiinnitykseen. Nykyinen pykälä ei edellytä sääolosuhteiden arviointia, vaikka ne ovat kriittisiä turvallisen asennustyön suunnittelussa.

47 § Purkutyösuunnitelma

Senaatti ehdottaa, että pykälään lisätään vaatimus sääolosuhteiden huomioimisesta purkutyösuunnitelmassa. Purkutyö on erityisen altis ulkolämpötilan ja tuulen vaikutuksille, jotka voivat lisätä sekä rakenteiden hallitsemattoman liikkeen riskiä että merkittävästi vaikeuttaa pölynhallintaa.

Nykyinen pykälä edellyttää pölynhallinnan suunnittelua, mutta ei velvoita arvioimaan olosuhteita, jotka vaikuttavat pölyn leviämiseen ja purkutyön turvalliseen toteuttamiseen. Esimerkiksi puuskittainen tuuli voi tehdä pölyn leviämisen hallinnasta huomattavasti haastavampaa ja lisätä altistumista sekä työntekijöille että ulkopuolisille. Vastaavasti pakkasolosuhteet voivat vaikuttaa purkumenetelmiin, koneiden toimintaan ja rakenteiden käyttäytymiseen.

Senaatti ehdottaa, että purkutyösuunnitelmassa edellytetään arvioitavaksi:

- tuulen voimakkuus ja puuskat, jotka vaikuttavat pölyn leviämiseen, purkumenetelmiin ja putoamisvaaroihin
- ulkolämpötila, joka voi vaikuttaa rakenteiden käyttäytymiseen, koneiden toimintaan ja turvallisiin työmenetelmiin
- tarvittavat lisätoimenpiteet, kuten pölynsidonta, työvaiheiden ajoitus ja mahdolliset keskeytysrajat

Sääolosuhteiden huomiointi parantaa purkutyön turvallisuutta ja varmistaa, että pölynhallinta on aidosti toteuttamiskelpoista myös vaihtelevissa ulko-olosuhteissa.

Kaijala Elsa
Senaatti-konserni - Marko Virtanen, rakennuttamisjohtaja, Senaatti-
kiinteistöt